

**Eduskunnan lakivaliokunnalle****HE 54/2019 vp (kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuudet)**

1. Hallituksen esitys pohjautuu oikeusministeriön asettaman työryhmän mietintöön. Oikeusministeriö on pyytänyt työryhmän mietinnöstä lausuntoa korkeimmalta oikeudelta, ja korkein oikeus on käsiteltyään asian täysistunnossa antanut siitä 22.8.2019 päivätyn lausunnon. Korkeimman oikeuden lausunnossaan esittämä muutosehdotus on esityksen jatkovalmistelussa otettu huomioon. Esitykseen ei siten liity korkeimman oikeuden näkökulmasta ongelmia.
2. Ehdotettu sääntely liittyy korkeimman oikeuden tehtäviin erityisesti siltä osin kuin muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun seuraamusmaksua koskeissa asioissa haettaisiin korkeimmalta oikeudelta. Asiasta säädettäisiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 7 luvun 4 ja 4 a §:ssä. Periaatteellisesti merkittävä on erityisesti 4 a §:ään sisältyvä ehdotus siitä, että elinkeinonharjoittajalla tai muulla henkilöllä, jolle markkinaoikeus on määrännyt seuraamusmaksun, olisi oikeus hakea muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämättä.
3. Korkeimman oikeuden päätehtävänä vakiintuneesti pidetään ennakkopäätösten antamista selaisista kysymyksistä, joihin laki ei anna selvää vastausta. Korkeimmassa oikeudessa vuoden 1980 alusta lähtien sovellettu valituslupajärjestelmä ja sitä koskevan sääntelyn myöhempi kehittäminen on luonut varsin hyvät edellytykset sille, että korkein oikeus voi kohdentaa voimavarojaan erityisesti tämän tehtävän hoitamiseen. Kaikki poikkeukset valituslupajärjestelmästä merkitsevät sitä, että korkeimman oikeuden rajallisia voimavaroja joudutaan käyttämään myös sellaisiin asioihin, joiden ratkaisemisella ei välttämättä ole kyseistä yksittäistapausta laajempaa merkitystä. Tämä heikentää korkeimman oikeuden edellytyksiä hoitaa päätehtäväänsä asianmukaisesti. Tämän vuoksi on perusteltua pyrkiä mahdollisimman pitkälle välttämään sellaisia muutoksenhakusääntelyitä, jotka merkitsevät poikkeamista valituslupajärjestelmästä.
4. Seuraamusmaksu on luonteeltaan hallinnollinen rangaistusseuraamus, joka voidaan asiallisesti rinnastaa rikosoikeudelliseen seuraamukseen. Kun otetaan huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 2 artiklan ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 14 artiklan 5 kappaleen määräykset jokaisen rikoksesta tuomitun

oikeudesta saada syyllisyyskysymys ja tuomittu rangaistus tutkittavaksi ylemmässä tuomioistuinmessä lain mukaisesti sekä perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 49/2016 vp esitetyt näkökohdat, ehdotusta valituslupajärjestelmästä poikkeamisesta 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa voidaan pitää perusteltuna.

5. Esityksen mukaan valituslupajärjestelmää kuitenkin sovellettaisiin muutoksenhakuun myös seuraamusmaksuasioissa silloin, kun markkinaoikeus on hylännyt kuluttaja-asiamiehen vaatimuksen seuraamusmaksun määräämisestä ja kuluttaja-asiamies haluaa hakea ratkaisuun muutosta korkeimmalta oikeudelta. Kuluttaja-asiamiehen tekemien valitusten jääminen valituslupajärjestelmän piiriin on edellä kohdassa 3 esitetyt yleiset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua. Ehdotus on myös oikeudellisesti ongelmaton, sillä edellä mainitut ihmisoikeussopimusten määräykset koskevat vain rikoksesta tuomittuja. Ne eivät siten turvaa rangaistusvaatimuksen esittäjälle oikeutta muutoksenhakuun, jos rangaistusvaatimus on ensimmäisessä oikeusasteessa hylätty. Oikeusturvasyyt eivät muutenkaan edellytä, että kuluttaja-asiamiehellä olisi oikeus hakea muutosta markkinaoikeuden ratkaisuun valituslupaa pyytämättä.
6. Esityksessä ehdotettu muutoksenhakusääntely on siten korkeimman oikeuden näkökulmasta perusteltu. Minulla ei ole esityksen johdosta muutakaan huomautettavaa.